د بشر د حقوقو نړیواله اعلامیه

اعلامیه جهانی حقوق بشر

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بشر د حقوقو نړیواله اعلامیه

د ۱۹۴۸ د ډسمبر ۱۰ (۱۳۲۷/۹/۱۹ لمریز کال)

د ملګرو ملتونو سازمان د عمومي غونډې مصوبه

سریزه:

څرنګه چې د بشري کورنۍ د ټولو غړو ذاتي کرامت او د دوي د برابرو او نالیږد یو یا نه بېلیدونکو حقوقو پېژندل په نړۍ کې د سولې، آزادۍ او عدالت بنسټ جوړوي. څرنګه چې د بشري حقونو څخه بې خبرۍ او سپکاوي د داسې وحشیانه کړو او عملونو لامل ګرځېدلی چې د بشریت ضمیر یې سخت زیانمن کړی او د هغې نړۍ زیږیدنه چې انسانان په کې د عقیدې او اندونو په بیانولو کې آزاد او له هر ډول ویرې او نیستۍ څخه لیرې او خوندي وي، د بشر د خورالوړو ارمانونو او غوښتنو په څیر اعلام شوي ده. څرنګه چې ډیره لازمي بریښي د نړیوالو ټولنو ترمنځ دې د اړیکو پراختیا و هڅول شي. څرنګه چې د ملګرو ملتونو خلک د همدې سازمان په منشور کې د بشر په بنسټیزو حقوقو، د انسان کرامت او ارزښت او د ښځې او نارینه د انډولو حقوقو په باب خپله باورمندي او عقیده په تکراري ډول سره تائید او اعلام کړې ده او رغنده پریکړه یې کړې ده چې ټولنیز پرمختګ سره به مرسته کوي او په آزاد ماحول کې به غوره ژوندون منځ ته راوړي. څرنګه چې د دې حقوقو او آزادیو په اړه د نظر او پوهې یو والي د دې ژمنې د بشپړې پلي کولو لپاره خورا ارزښت او اهمیت لري نو، د ملګرو ملتونو عمومي ټولنه د بشر د حقوقو دغه نړیواله اعلامیه د یوه ګډ آرمان په توګه ټولو خلکو او ملتونو ته اعلاموي. تر څو ټول خلک او د ټولنې هر غړې

اعلامیه جهانی حقوق بشر

مصوب ۱۰ دسمبر ۱۹۴۸ میلادی (مطابق ۱۳۲۷/۹/۱۹ شمسی)

مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مقدمه:

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان وانتقال ناپذیر آنان اساس آزادی، عدالت وصلح را در جهان تشکیل میدهد. از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر منتهی به اعمال وحشیانه یی گردیده است که روح بشریت را به عصیان وا داشته و ظهور دنیای که در آن افراد بشر در بیان عقیده، آزاد واز ترس وفقر، فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است. از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام برضد ظلم وفشار مجبور نگردد. از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین الملل را مورد تشویق قرار داد. از آنجا که مردم ملل متحد، باور خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی و تساوی حقوق زن و مرد مجدداً در منشور، اعلام کرده اند و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیط آزاد، وضع زنده گی بهتر بوجود آورند. از آنجا که دول عضو متعهد شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادی های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تأمین کنند. از آنجا که حسن تفاهم مشترکی نسبت به این حقوق و آزادی ها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد. مجمع عمومی این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشترکی برای تمام مردم و

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اعلامیه په پام کې ونیسي او په پرله پسې ډول کوښښ وکړي چې د ښوونې او روزنې لـه لارې دغو حقوقـو او آزادیـو تـه درنـاوی پراختیـا او وده ومومي او د ملي او نړیوالو ګام په ګام پریکړو سره د هغـوی بشـپړه پیژندنـه او عملـي کـول د غـړو هیوادونو او څه د هغه هیوادونو خلکو ترمنځ چې د دوی د واکمنـی پـه حـدودو کـې دي ټینګښـت ومومي.

لومړۍ ماده:

ټـول انسـانان آزاد نـړۍ تـه راځـي او د حقوقـو او حیثیت له پلوه سره برابر دي. ټول د عقل او وجدان درلـودونکې دي او بایـد یـو لـه بـل سـره د ورور ګلوۍ په روحیه چلند وکړي.

دوه یمه ماده:

هر څوک کولای شي چې د هر ډول توپیر پرته په ځانګړي ډول د توکم، رنګ، جنس، ژبې، مذهب، سیاسـي عقیـدې او هـره بلـه عقیـده، ملیـت، ټـولنیز موقف، شتمنی، زیږیدنه یا د هر بل موقف د په نظر کې نیولو پرته د هغوی ټولو حقونو او آزادیو څخه ګټه واخلي کوم چې پـه دې اعلامیـه کـې یادونـه شوې ده. برسیره پردې لـه هیچـا سـره بـه د هغـه د ملك یا سیمی د سیاسي، اداري، قضائي یـا نړیوالـه موقف پر بنسټ تبعـیض ونشـي، کـه څـه هـم هغـه ملـك یـا سـیمه چـې شـخص ورپـورې تړلـی وي خپلـواك، تـرلاس لانـدې، غیـر مختـار او یـا یـې حاکمیت په یو ډول محدود وي.

دریمه ماده:

هر څوک د ژوند، آزادۍ او شخصـي امنیـت حـق لري.

څلورمه ماده:

نـه شـــو کـولای هیڅـوك پـه مریـي تـوب کـې وسـاتو او پـه هـــره بڼـــه د مریـي تـوب پـه ډول

کلیه ملل اعلام میکند. تا جمیع افراد و همه ارکان اجتماع این اعلامیه را دایماً مدنظر داشـته باشـند و مجاهدت کنند که به وسیله تعلیم و تربیت، احترام به این حقوق و آزادی ها توسعه یابـد و بـا تـدابیر تـدریجی ملـی و بـین المللـی شناسـائی و اجـرای واقعی و حیاتی آنها چه در میان خـود ملـل عضـو وچه در بین مردم کشور های کـه در قلمـرو آنهـا می باشند تأمین گردد.

مادۀ اول:

تمام افراد بشـر آزاد بـه دنیـا مـی آینـد واز لحـاظ حیثیت وحقوق باهم برابرنـد، همـه دارای عقـل و وجدان میباشند وباید نسبت بـه یکـدیگر بـا روح برادری رفتار کنند.

مادۀ دوم:

هرکس میتواند بدون هیچ گونه تمـایز، مخصوصـاً از حیث نژاد، رنگ، جنس، زبان، مـذهب، عقیـدۀ سیاسی یا هـر عقیـدۀ دیگـر و همچنین ملیـت هـا وضـع اجتمـاعی، ثـروت، ولادت یـا هـر موقعیـت دیگـر از تمـام حقـوق و کلیـه آزادیهـای کـه در اعلامیه حاضر ذکر شده است بهره مند گـردد. بـر علاوه هیچ تبعیضی به عمل نخواهد آمد که مبتنی بـر وضـع سیاسـی، اداری، قضـائی یـا بـین المللـی کشور یا سرزمینی باشد کـه شـخص بـه آن تعلـق دارد، خواه این کشور مستقل، تحـت قیمومـت یـا غیر خود مختار بـوده یـا حاکمیـت آن بـه شـکلی محدود شده باشد.

مادۀ سوم:

هر کس حـق زنـدگی، آزادی و امنیـت شخصـی دارد.

مادۀ چهارم:

احـــدی را نمیـــتوان در برده گی نگـاه داشـت و داد وستد بـــرده گـان بـه هـر شـکلی کـه باشـد

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیرودل منع دي.

پنځمه ماده:

نشو کولای چې هیڅوک تر ربړونې، کړاو او یا داسې چلند لاندې راولو چې ظالمانه د انسانیت خلاف او له سپکاوي څخه ډک وي.

شپږمه ماده:

هر څوک حق لري هر چېرته چې وي، د هغه حقونو شخصیت د قانون په وړاندې د یوه انسان په څیر وپیژندل شي.

اوومه ماده:

ټول د قانون په وړاندې یو برابر دي او حق لري چې د هر ډول تبعیض پرته د قانون د ملاتړ څخه برخمن شي، ټول حق لري چې د هر هغه تبعیض په وړاندې چې د دې اعلامیې څخه سرغړونه کوي او یا د هغې لمسونې په مقابل کې چې داسې تبعیض ته لمن وهي په برابره توګه د قانون د ملاتړ څخه برخمن شي.

اتمه ماده:

د هغو عملونو په وړاندې چې د یو وګړي په بنسټیزو حقونو تیري وکړي او هغه د اساسي قانون او یا کوم بل قانون له خوا هغه ته ورکړل شوي وي هر څوک حق لري چې صلاحیت لرونکو ملي محکموته مراجعه وکړي.

نهمه ماده:

هیڅوک په خپل سر توقیف، بندي یا تبعید کېداي نشي.

لسمه ماده:

هر څوک بشپړه مساوي حق لري چې دعوه یې د یوې ناپیلې او مستقلې محکمې له خوا په ښکاره او منصفانه توګه تر غور لاندې ونیول شي، او دغه

ممنوع است.

مادهٔ پنجم:

احدی را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه ویا برخلاف انسانیت وشئون بشری یا موهن باشد.

مادهٔ ششم:

هرکس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جا به عنوان یک انسان در مقابل قانون شناخته شود.

مادهٔ هفتم:

همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعیض وبالسویه از حمایت قانون بر خوردار شوند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه حاضر باشد وبر علیه هر تحریکی که برای چنین تبعیضی به عمل آید بطور تساوی از حمایت قانون بهره مند شوند.

مادهٔ هشتم:

در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار بدهد و آن حقوق به وسیله قانون اساسی یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد، هرکس حق رجوع مؤثر به محاکم ملی صالحه دارد.

مادهٔ نهم:

احدی نمیتواند خودسرانه توقیف، حبس یا تبعید شود.

مادهٔ دهم:

هرکس با مساوات کامل حق دارد که دعوایش به وسیله محکمه مستقل وبیطرفی، منصفانه و علناً رسیده گی شود و چنین

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان محکمه د ده په حقوقو او الزاماتو او یا هر جزائي تور چې په ده لګول شوي دي، لازمه پریکړه وکړي.

یوولسمه ماده:

۱- هر څوک چې په کوم جرم تورن شوي وي حق لري تر هغه بې ګناه وګڼل شي تر څو یې جرم په داسې یوه ښکاره محکمه کې ثابت شوي نه وي، چې تورن پکې د خپل دفاع لپاره ټول ضروري او رسمي تضمینونه ولري.

۲- هیڅوک د داسې اعمالو تر سره کولو یا نه کولو په وجه محکوم کېداي نه شي، چې د اجرا په وخت کې د ملي یا نړیوال قانون په وړاندي جرم نه شمیرل کېده، دغه راز هیڅوک د یوه جرم د کولو په وجه، له هغه سخته سزانه ویني چې د جرم د اجرا کېدو په مهال کې د هغه جرم لپاره ټاکل شوي وه.

دولسمه ماده:

د هیچا په محرمیت، کورنۍ، د اوسیدو ځاي او لیکونو کې لاس وهنه نه کیږي او نه یې په نوم او حیثیت تیري کېداي شي، هر څوک د دې ډول یرغل یا لاس وهني په وړاندي د قانوني ساتني حق لري.

دیارلسمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې د هر هېواد په دننه کې په آزادانه توګه د تلو او استوګنې ځاي غوره کړي.

۲- هر څوک آزادۍ او حق لري د خپلي استوګني ځاي بدل کړي، او حق لري په هر هېواد کې چې وغواړي ژوند وکړي او یا هغه پریږدي.

محکمهٔ در باره حقوق والزامات او یا هر اتهام جزائی که به او منسوب شده باشد اتخاذ تصمیم بنماید.

مادهٔ یازدهم:

۱- هرکس که به جرمی متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوای عمومی که در آن کلیه تضمینهای لازم برای دفاع او تأمین شده تقصیر او قانوناً محرز گردد.

۲- هیچ کس برای انجام یا عدم انجام عملی که در موقع ارتکاب آن عمل به موجب حقوق ملی یا بین المللی جرم شناخته نشود محکوم نخواهد شد به همین طریق هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه که در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق میگرفت درباره احدی اعمال نخواهد شد.

مادهٔ دوازدهم:

احدی در زنده گی خصوصی، امور خانواده گی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد، هرکس حق دارد که در مقابل این گونه مداخلات و حملات، مورد حمایت قانون قرار گیرد.

مادهٔ سیزدهم:

۱- هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند ومحل اقامت خود را انتخاب نماید.

۲- هرکس حق دارد هر کشوری واز جمله کشور خود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسمه ماده:

۱- هـــر څوک حق لـري، چې لـه ځـوروني او تعقیـــب څخـــه پـرتـــه پـــه نـورو ملکونـو کې پناه وغواړي.

۲- که چېرې تعقیب د غیر سیاسي جرم او یا داسې اعمالو د کولو په وجه وي، چې د ملګرو ملتونو لـه مقصدونو او اصولو سره توپیر ولـري لـه دغـه حـق څخه ګټه نشي پورته کېدای.

پنځلسمه ماده:

۱- هر څوک د تابعیت د درلودلو حق لري.

۲- نشو کولای هیڅوک د تابعیت درلودلو له حـق څخه بې برخې کړو.

شپاړسمه ماده:

۱- هر بالغ نـــاریـــــنه او ښـــځینه بـــې لـه هـیڅ ډول محـــدودیتـــه لکه تـوکم، ملیـت یـا دیـن لـه اړخـه حـق لـري چـــې واده وکـــړي او کـورنۍ جـوړه کـــړي دوي د واده کـــــولو، د واده پـه وخـت او د هغـه پـــه فسخ کولـو کې مسـاوي او برابر حق لري.

۲- واده بایـد د دواړو لـورو (ښـځي او نارینـه) پـه بشپړ رضایت او خوښي سره وشي.

۳- کورنۍ د ټولني بنســـټیز او طبیـــعي غـړي دي او حق لـري چې د ټولـــني او دولـت لـه خـوایې ملاتړ وشي.

اوه لسمه ماده:

۱- هـر وګـــړی د ځـانګړي او یـا ګـډ ملکیـت درلودلو حق لري.

۲- هیڅوک د ملکیت درلودلو حـق څخـه محـروم کولي نه شو.

مادهٔ چهارده هم:

۱- هـرکس حـق دارد در برابـر تعقیـب، شـکنجه وآزار، پناهنده گی جستجو کند و در کشور های دیگر پناه اختیار نماید.

۲- در مـوردی کـه تعقیـب واقعـاً مبتنـی بـه جـرم عمومی و غیره سیاسی یـا رفتـار هـای مخـالف بـا اصول مقاصد ملل متحد باشد، نمیتوان از این حـق استفاده نمود.

مادهٔ پانزدهم:

۱- هرکس حق دارد که دارای تابعیت باشد.

۲- احدی را نمیتوان خود سرانه از تابعیت خود یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد.

مادهٔ شانزدهم:

۱- هر زن و مرد بالغی حق دارد بدون هیچ گونـه محدودیت از نظر نژاد، ملیت، تابعیت، یـا مـذهب با همدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شـوهر در کلیـه امـور مربـوط بـه ازدواج، دارای حقوق مساوی میباشند.

۲- ازدواج باید با رضـایت کامـل و آزادانـه زن و مرد واقع شود.

۳- خـــانواده رکن طبیعی و اساسی اجتماع اسـت و حــــق دارد از حـــمایت جـــامـــعه و دولـت بهره مند شود.

مادهٔ هفدهم:

۱- هـــر شـخص، منفـرداً یـا بطـور جمعـی حـق مالکیت دارد.

۲- احدی را نمیتـوان خودسـرانه از حـق مالکیـت محروم نمود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسمه ماده:

هر څوك حق لري چې د فكر، وجدان او مـذهب د آزادۍ څخه بـرخمن شـي، دا حـق د مـذهب او عقيدي د بدلولو متضمن دي او همدارنګـه دا حـق يوازي يا له نورو سره په ګـډه، پـه ښـكاره يـا پـه خصوصي توګه د خپلې عقيدي يا دين په تدريس، عمل، عبادت كولو او ديني مراسمو د اجرأ كولـو، آزادۍ متضمن وي.

نولسمه ماده:

هـر څـوك د بيـان او د عقيـدي آزادۍ حـق لـري پدي حق كې هغه آزادۍ شامله ده چې يې څـوك لـه خپلـې عقيـدي او نظـر درلودلـو څخـه ويـره او انديښنه ونلري او د عــقايــد و او معلوماتو په پلتنه او لاس ته راوړنه كې د كوم بريـد او سـرحد پرتـه آزاد وي.

شلمه ماده:

۱- هر څـوك حـق لـري چـې پـه آزاد ډول سـوله ييزي اتحاديې او ډلې جوړې كړي.

۲- هيڅوك په يوې ټولني كې د ګډون پـه خـاطر نه شو مجبور كولي.

يو ويشتمه ماده:

۱- هر څوك حق لري چې څه په مستقيمه توګـه او يـا د خپلـو اسـتازو لـه ليـاري يـا پـه آزاد ډول انتخاب شوي دي د خپل هېـواد پـه عمـومي اداري چاروكې ګډون وكړي.

۲- هر څوك حق لـري، چـې پـه برابـره توګـه پـه خپل ملك كې له عامه خدمتونو څخه ګټه واخلي.

۳- د خلكو اراده د حكومـت واك او بنسـټ دي، دغه اراده بايد پـه نـوبتي ډول درښـتينو انتخابـاتو د لاري څرګنـده شـي چـې دغـه انتخابـات بايـد پـه

مادۀ هجده هم:

هـرکس حـق دارد کـه از آزادی فکـر، وجـدان ومذهب بهره منـد شـود. ایـن حـق متضـمن تغییـر مذهب یا عقیده وهمچنـین متضـمن آزادی اظهـار عقیده و ایمان میباشد ونیز شامل تعلیمات مـذهبی و اجرای مراسم دینی است. هرکس میتواند از این حقوق منفرداً یا جمعاً به طور خصوصی یا به طور عمومی برخوردار باشد.

مادۀ نزدهم:

هـرکس حـق آزادی عقیـده و بیـان دارد و حـق مـزبـور شــامل آن است کـه از داشـتن عقایـد خـود بـیم واضـطرابی نداشـته باشـد ودر کسـب اطـلاعــات و افکـار ودر اخــذ وانتشـار آن بـا تمام وسایل ممکـن و بـــدون ملاحظـات مـرزی، آزاد باشد.

مادۀ بیستم:

۱- هرکس حق دارد آزادانه مجـامع و جمعیتهـای مسالمت آمیز تشکیل دهد.

۲- هــرکس را نمیتــوان مجبــور بــه شــرکت در اجتماعی کرد.

مادۀ بیست ویکم:

۱- هرکس حـق دارد کـه در اداره امـور عمـومی کشـور خـود، خـواه مسـتقیماً وخـواه بـا وسـاطت نمایندگــانی کـه آزادانـه انتخـاب شـده باشـند، شرکت جوید.

۲- هـرکس حـق دارد کـه بـا تسـاوی شـرایط، بـا مشاغل عمومی کشور خود نایل آید.

۳- اسـاس ومنشـاء قـدرت حکومـت ارادۀ مـردم است این اراده باید بـه وسـیله انتخابـاتی بـر گـزار گــردد کـه از روی صـداقت وبـه طـور ادواری

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمومي او د برابرۍ په پام کې نيولو سره د پټې رأي او يا نورو انتخاباتي بيلګو په ډول داسې سرته ورسيږي چې د رأيو آزادۍ تأمين کړي.

صورت پذیرد، انتخابات باید عمومی و با رعایت مساوات باشد و با رأی مخفی یا طریقهٔ نظیر آن انجام گیرد که آزادی رأی را تأمین نماید.

دوه ويشتمه ماده:

هر څوک د ټولني د يوه غړي په توګه د ټولنيز مصؤنيت حق لري او ښايي چې د ملي هڅو او نړيوالو مرستو له لیارې د هر دولت د سازمان او منابعو سره سم هغه اقتصادي، ټولنيز او کلتوري حقوق تر لاسه کړي، چې د ده د حيثيت او د شخصيت د آزادۍ ودې لپاره اړين وي.

مادهٔ بیست ودوم:

هرکس به عنوان عضو اجتماع حق امنیت اجتماعی دارد ومجاز است وبه وسیله مساعی ملی و همکاری بین المللی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود را که لازمه مقام و رشد آزادانهٔ شخصیت اوست با رعایت تشکیلات و منابع هرکشور به دست آورد.

در ويشتمه ماده:

١- هر څوک حق لري چې کار وکړي، په آزاد ډول ځانته کار غوره کړي د کار عادلانه او منصفانه شرايط ولري او د بې کارۍ په وړاندې يې حمايت او ملاتړ وشي.

مادهٔ بیست وسوم:

١- هرکس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خواستار باشد ودر مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.

٢- ټول حق لري چې د کار په وړاندې د هر ډول تبعيض پرته برابره اجوره تر لاسه کړي.

٢- همه حق دارند که بدون هیچ تبعیضی در مقابل کار مساوی، اجرت مساوی دریافت دارند.

٣- هر څوک چې کار کوي د مناسب معاش حق لري، چې د ده او د ده د کورنۍ لپاره د بشري کرامت وړ ژوند تضمين کړي او که ضروري وي حق لري، چې د نورو ټولنيزو محافظتي وسايلو په ذريعه تقويه شي.

٣- هر کس که کار میکند مستحق مزد منصفانه و رضایت بخشی است که زنده گی او و خانواده اش را موافق شئون انسانی تأمین کند و آنرا در صورت لزوم با هر نوع وسایل دیگر حمایت اجتماعی، تکمیل نماید.

٤- هر څوک حق لري د خپلو ګټو د دفاع لپاره د نورو سره اتحاديې جوړې کړي او په دا راز اتحاديو کې ګډون وکړي.

٤- هر کس حق دارد که برای دفاع از منابع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد و در اتحادیه ها نیز شرکت نماید.

څلير ويشتمه ماده:

هر څوک د تفريح او استراحت حق لري، د کار د ساعتونو د مناسب محدوديت او نوبتي رخصتيو چې معاش ورته ورکول کيږي حق لري.

مادهٔ بیست و چهارم:

هرکس حق استراحت و فراغت و تفریح دارد و مستحق محدودیت معقول ساعات کار و مرخصیهای ادواری، با اخذ حقوق میباشد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې د خپل او خپلې کورنۍ، ژوندون کچه، روغتیا او هوسائینې (خوراک، استوګنې ټولنیز او روغتیایي خدمتونو له پلوه تأمین کړل شي او همدا راز حق لري چې د بیکارۍ، ناروغۍ، معیوبتیا او ناتوانۍ، کونډتوب، زوړوالي او په داسې شرایطو کې چې د معیشت وسایل یې له لاسه تللي وي، د عزتمن او آبرومندانه ژوندانه نه برخمن شي.

۲- میندې او ماشومان حق لري چې د ځانګړې پاملرنې څخه برخمن شي ټول ماشومان که د نکاح په واسطه او یا بې نکاح پیدا شوي وي د مساوي ټولنیز ملاتړ څخه باید برخمن شي.

شپږ ویشتمه ماده:

۱- هر څوک حق لري چې د ښوونې او روزنې څخه برخمن شي، ښوونه او روزنه بر سره په لومړنیو او اساسي پړاوونو کې وړیاوې لومړني تعلیمات باید اجباري وي، حرفوي او تخنیکې زده کړې، عمومیت وموميٰ لوړې زده کړې باید د برابرو شرایطو سره د ټولو پر مخ خلاصې وې او ټول د استعداد او وړتیا په بنسټ له هغه څخه ګټه پورته کړي.

۲- ښوونه او رزونه باید د انساني شخصیت د بشپړ والې او بشري حقوقو او بنسټیزو آزادیو ته د درناوي د زیاتوالي په لوري وهڅول شي، ښوونه، روزنه باید ټولو ملیتونو، توکمونو او دیني ډلو ترمنځ تفاهم، زغم او دوستي پیاوړي کړي او د ملګرو ملتونو هڅې د سولي د پیاوړتیا لپاره پرمخ بوزي.

۳- میندې او پلرونه د خپلو ماشومانو د

مادۀ بیست وپنجم:

۱- هرکس حق دارد که سطح زنده گی سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک و مسکن و مراقبتهای طبی و خدمات لازم اجتماعی تأمین کند و همچنین حق دارد که در موقع بیکاری، بیماری، نقض اعضاء، بیوه گی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده انسان، وسایل امرار معاش از بین رفته باشد. از شرایط آبرومندانۀ زنده گی برخوردار شود.

۲- مادران و کودکان حق دارند که از کمک و مراقبت مخصوصی بهره مند شوند. کودکان چه بر اثر ازدواج و چه بدون ازدواج بدنیا آمده باشند حق دارند که همه از یک نوع حمایت اجتماعی برخوردار شود.

مادۀ بیست و ششم:

۱- هرکس حق دارد که از آموزش و پرورش بهره مند شود. آموزش و پرورش لا اقل تا حدودی که مربوط به تعلیمات ابتدایی و اساسی است باید مجانی باشد. آموزش ابتدایی اجباری است. آموزش حرفه یی باید عمومیت پیدا کند و آموزش عالی باید با شرایط تساوی کامل، به روی همه باز باشد، همه بنأ به استعداد خود بتوانند از آن بهره مند گردند.

۲- آموزش و پرورش باید طوری هدایت شود که شخصیت انسانی هرکس را به حد کامل رشد آن برساند و احترام به حقوق و آزادیهای بشر را تقویت کند. آموزش و پرورش باید با حسن تفاهم، گذشت و احترام به عقاید مختلف و دوستی بین تمام ملل، جمعیتهای نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه فعالیتهای ملل متحد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید.

۳- پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښووني، روزني د ډول په غوره کولو کې د لومړيتوب حق لري.

اوه ويشتمه ماده:

۱- هر څوك حق لري د خپلي ټولني په فرهنګي او ټولنيزو فعاليتونو کې په آزاده ډول ونډه واخلي، له هنرونو څخه ګټه تر لاسه کړي او په عملي پرمختګ کې شريك او له ګټو څخه يې برخمن شي.

۲- هر څوك د خپلو علمي، فرهنګي او هنري اثارو د مادي او معنوي ګټو د ساتني او ملاتړ حق لري.

اته ويشتمه ماده:

هر څوك حق لري چې په ټولنه کې د داسې نظم غوښتونکې شي چې په دي اعلاميه کې بيان شوي حقوق او آزادۍ تأمين کړي.

نهه ويشتمه ماده:

۱- هر څوك هغې ټولني کې دندې او مکلفيتونه لري چې يوازي هلته د ده د شخصيت آزاده او بشپړه وده ممکنه وي.

۲- هر څوك بايد د خپلو حقوقو او آزاديو په عملي کولو کې يوازي د هغو محدوديتونو تابع وي چې د قانون په ذريعه يوازي د دې لپاره ټاکل شوي وي چې د نورو آزاديو او حقوقو په مناسب ډول احترام وشي او ويپژندل شي او په يوه آزاده ټولنه کې د اخلاقي موازينو، غوښتنو، عمومي نظم او هوسايني مراعات وشي.

۳- په هيڅ راز دغه حقونه او آزادۍ د ملګرو ملتونو د اصولو او موخو په خلاف نشي عملي کېداي.

پرورش فرزندان خود نسبت به دیگران اولویت دارند.

مادهٔ بیست وهفتم:

۱- هرکس حق دارد آزادانه در زنده گی فرهنگی- اجتماعی شرکت کند، از فنون و هنرها متمتع گردد و در پیشرفت عملی و فواید آن سهیم باشد.

۲- هرکس حق دارد از حمایت منافع معنوی و مادی آثار علمی، فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود.

مادهٔ بیست وهشتم:

هرکس حق دارد برقراری نظمی را بخواهد که از لحاظ اجتماعی و بین المللی، حقوق وآزادیهای را که در این اعلامیه ذکر گردیده است تأمین کند و آنها را به مورد عمل بگذارد.

مادهٔ بیست ونهم:

۱- هرکس در مقابل آن جامعه یی وظیفه دارد که رشد آزاد و کامل شخصیت او را میسر سازد.

۲- هرکس در اجرای حقوق و استفاده از آزادیهای خود، فقط تابع محدودیتهای است که به وسیله قانون، منحصراً به منظور تأمین شناسایی و مراعات حقوق و آزادیهای دیگران و برای مقتضیات صحیح اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همه گانی، در شرایط یک جامعهٔ دموکراتیک وضع گردیده است.

۳- این حقوق و آزادیها، در هیچ موردی نمیتواند برخلاف مقاصد و اصول ملل متحد اجراً گردد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېرشمه ماده:

پدې اعلامیه کې هیڅ یوه فقره یا ماده باید داسې تعبیر نه شي چې کوم دولت، ډلي یا شخص ته د دي حق ورکړي په داسې فعالیت لاس پورې کړي یا داسې کار اجرأ کړي، چې هدف یې په دي اعلامیه کې د ذکر شویو حقوقو او آزادیو لغوه کول وي.

مادهٔ سی ام:

هیچ یک از مقررات اعلامیه حاضر نباید طوری تفسیر شود که متضمن حقی برای دولتی یا جمعیتی یا فردی باشد که به موجب آن بتواند هریک از حقوق و آزادیهای مندرج در این اعلامیه را ازبین ببرد ویا در آن راه فعالیتی بنماید.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library